

FOR ALL SEMESTER- II

DRUG ABUSE : PROBLEM, MANAGEMENT AND PREVENTION
(Subject Code: BDRUG-102)

Max Marks: 35
Internal Assessment: 15
Total Marks: 50

Total Lectures: 24
Pass: 40%
Lectures per week 03
Credits: 02

INSTRUCTIONS FOR THE PAPER SETTERS

The question paper will consist of three sections A, B and C. Each of sections A and B will have four questions from the respective sections of the syllabus. Each question shall carry 5 marks. Section C will consist of 15 short answer type of 1 mark each.

INSTRUCTION FOR THE CANDIDATES

Candidates are required to attempt any two questions from section A and any two questions from section B. Section C is compulsory.

SECTION A

UNIT: 1 – Problem of Drug Abuse: Concept and Overview; Types of Drug Often Abused

(a) Concept and Overview

What are drugs and what constitutes Drug Abuse?

Prevalence of menace of Drug Abuse

How drug Abuse is different from Drug Dependence and Drug Addiction?

Physical and psychological dependence- concepts of drug tolerance

(b) Introduction to drugs of abuse: Short-Term, Long-term effects & withdrawal symptoms

Stimulants: Amphetamines, Cocaine, Nicotine

Depressants: Alcohol, Barbiturates- Nembutal, Seconal, Phenobarbital Benzodiazepines

-Diazepam, Alprazolam, Flunitrazepam

Narcotics: Opium, morphine, heroin

Hallucinogens: Cannabis & derivatives (marijuana, hashish, hash oil)

Steroids

Inhalants

08hrs.

UNIT: II – Nature of the Problem

Vulnerable Age Groups

(M Singh)

(Alha)

Manmeet Kaur

Signs and symptoms of Drug Abuse

- (a) – Physical indicators
- (b) – Academic indicators
- (c) – Behavioural and Psychological indicators

04hrs.

SECTION B

UNIT: III – Causes and Consequences of Drug Abuse

(a) Causes

Physiological

Physiological

Sociological

(b) Consequences of Drug Abuse

For individuals

For families

For society & Nation

06hrs.

Unit: IV – Management & Prevention of Drug Abuse

Management of Drug Abuse

Prevention of Drug Abuse

Role of Family, School, Media, Legislation & Deaddiction Centers.

06hrs.

Suggested readings

1. Kappor. T. (1985) Drug Epidemic among Indian Youth, New Delhi: Mittal Pub
2. Modi, Ishwar and Modi, Shalini (1997) Drugs: Addiction and Prevention, Jaipur: Rawat Publication.
3. Ahuja, Ram, (2003), Social Problems in India, Rawat Publications: Jaipur
4. 2003 National House hold Survey of Alcohol and Drug Abuse, New Delhi, Clinical Epidemiological Unit, All India Institute of Medical Sciences, 2004.
5. Wold Drug Report 2011, United Nations Office of Drug and Crime.
6. Wold Drug Report 2010, United nations Office of Drug and Crime.
7. Extent, Pattern and Trend of Drug Use in India, Ministry of Social Justice and Empowerment, Government of India, 2004.
8. The Narcotic Drugs and Psychotropic Substances Act, 1985, (New Delhi: Universal, 2012)

Pedagogy of the Course Work:

The pedagogy of the course work will consist of the following:

70% lectures (including expert lectures).

30% assignments, discussion and seminars and class tests.

Note: A visit to drug de-addiction centre could also be undertaken.

M Singh

*Alha
Naveet Kaur*

ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਸਮੇਸਟਰ -2
ਡਰੱਗ ਅਥਿਊਜ਼: ਪ੍ਰੋਬਲਮ, ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਐਂਡ ਪ੍ਰਵੇਨਸ਼ਨ
ਵਿਸ਼ਾ ਕੋਡ: BDRUG-102
ਰੈਗੂਲਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ

ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ: 35
ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ: 15
ਕੁੱਲ ਅੰਕ: 50

ਕੁੱਲ ਲੇਕਚਰ:24
ਲੇਕਚਰ ਪ੍ਰਤੀ ਹਫ਼ਤੇ 03
ਕ੍ਰੈਡਿਟ:02

ਪੇਪਰ ਸੈਟਰਾਂ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਭਾਗ A, B ਅਤੇ C ਹੋਣਗੇ। ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ ਸਿਲੇਬਸ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਭਾਗਾਂ ਤੋਂ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਣਗੇ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 5 ਅੰਕ ਹੋਣਗੇ। ਭਾਗ C ਦੇ ਵਿੱਚ 15 ਛੋਟੇ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇੱਕ ਅੰਕ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ A ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੇ ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ B ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਦੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ C ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ

ਇਕਾਈ:1- ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ: ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ; ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ

(a) ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਨਸ਼ੇ ਕੀ ਹਨ ਅਤੇ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?

ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰ ਅਤੇ ਖ਼ਤਰਾ

ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ, ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਅਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ?

ਡਰੱਗ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ

(b) ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ: ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੇ, ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਦੇ ਲੱਛਣ

ਉਤੋਜਕ: ਐਮਫੇਟਾਮਾਈਨਜ਼, ਕੋਕੀਨ, ਨਿਕੋਟੀਨ

ਡਿਪ੍ਰੈਸੈਂਟਸ: ਅਲਕੋਹਲ, ਬਾਰਬੀਟੂਰੇਟਸ-ਨੈਂਬਿਊਟਲ, ਸੈਕੋਨਲ, ਫੀਨੋਬਾਰਬੀਟਲ ਬੈਂਜੋਡਾਇਆਜ਼ੋਪੀਨਸ

-ਡਿਆਜ਼ੋਪਾਮ, ਅਲਪਰਾਜ਼ੋਲਮ, ਫਲੂਨਿਟਰਾਜ਼ੋਪਾਮ

ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ: ਅਫੀਮ, ਮੋਰਫਿਨ, ਹੈਰੋਇਨ

ਹੈਲੂਸੀਨੇਜਨ: ਭੰਗ ਅਤੇ ਡੈਰੀਵੇਟਿਵਜ਼ (ਭੰਗ, ਹਸ਼ੀਸ਼, ਹੈਸ਼ ਤੇਲ)

ਸਟੀਰੋਇਡ

ਸਾਹ ਰਾਹੀਂ ਅੰਦਰ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥ

ਇਕਾਈ:2- ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ

ਕਮਜ਼ੋਰ ਉਮਰ ਸਮੂਹ

ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਅਤੇ ਲੱਛਣ

-ਭੌਤਿਕ ਸੂਚਕ

-ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੂਚਕ

-ਵਿਵਹਾਰਕ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸੂਚਕ

ਸੈਕਸ਼ਨ ਬੀ

ਇਕਾਈ: 3- ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ

(a) ਕਾਰਨ

ਸਰੀਰਕ

ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ

ਸਮਾਜਿਕ

(b) ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ

ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ

ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ

ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਲਈ

ਇਕਾਈ: 4-ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਰੋਕਥਾਮ

ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ

ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ

ਪਰਿਵਾਰ, ਸਕੂਲ, ਮੀਡੀਆ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਉ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ

1. ਕਪੂਰ.ਟੀ. (1985) ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਡਰੱਗ ਮਹਾਮਾਰੀ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਮਿੱਤਲ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼
2. ਮੋਦੀ, ਇਸ਼ਵਰ ਅਤੇ ਮੋਦੀ, ਸ਼ਾਲਿਨੀ (1997) ਡਰੱਗਜ਼: ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਆਦਤ ਅਤੇ ਰੋਕਥਾਮ, ਜੈਪੁਰ: ਰਾਵਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ।
3. ਆਹੂਜਾ, ਰਾਮ, (2203), ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ, ਰਾਵਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ: ਜੈਪੁਰ
4. 2003 ਅਲਕੋਹਲ ਅਤੇ ਡਰੱਗ ਅਬਿਊਜ਼ ਦਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਊਸ ਹੋਲਡ ਸਰਵੇ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਕਲੀਨਿਕਲ ਐਪੀਡੇਮਿਓਲੋਜੀਕਲ ਯੂਨਿਟ, ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸਜ਼, 2004।
5. ਵੋਲਡ ਡਰੱਗ ਰਿਪੋਰਟ 2010, ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਆਫਿਸ ਆਫ ਡਰੱਗ ਐਂਡ ਕ੍ਰਾਇਮ।
6. ਵੋਲਡ ਡਰੱਗ ਰਿਪੋਰਟ 2011, ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਆਫਿਸ ਆਫ ਡਰੱਗ ਐਂਡ ਕ੍ਰਾਇਮ।
7. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਹੱਦ, ਪੈਟਰਨ ਅਤੇ ਰੁਝਾਨ, ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ 2004।
8. ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਸਬਸਟੈਂਸ ਐਕਟ, 1985, (ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਯੂਨੀਵਰਸਲ, 2012)

ਕੋਰਸ ਦਾ ਕੰਮ ਦਾ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰ:

ਕੋਰਸ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ:

70% ਲੈਕਚਰ (ਮਾਹਿਕ ਲੈਕਚਰਾਂ ਸਮੇਤ)।

30% ਅਸਾਈਨਮੈਂਟ, ਚਰਚਾ, ਸੈਮੀਨਾਰ ਅਤੇ ਕਲਾਸ ਟੈਸਟ।

ਨੋਟ: ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਉ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

Quingh

Prof. Kauri